

כגון ספרי "כתובים", שאין קורין בהן בשבת.

ומצילים אותם, אף על פי שכתובים בכל לשון, כי על אף שאין קורין בהם בכל זאת יש בהם קדושה. והרי הם טעונים גניזה, דהיינו, שצריך לשומרם, ואסור להניחם במקום הפקר.

ומפני מה אין קורין בהם, בספרי כתובים, בשבת?

מפני ביטול בית המדרש. שהיו נוהגים לדרוש לפני הציבור בשבת, ובתוך הדרשה היו מלמדים את העם הלכות איסור והיתר, וזה עדיף מקריאה בכתובים, ולכן אין קורין בכתובים בשבת שלא ימשכו בקריאתם וימנעו מלבא לדרשה בהלכות.

גמרא:

איתמר: כל כתבי הקודש שהיו כתובים תרגום או בכל לשון —

רב הונא אמר: אין מצילין אותן מפני הדליקה.

ורב הסדא אמר: מצילין אותן מפני הדליקה.

ומבאר הגמרא את מחלוקתם:

אליבא דמאן דאמר: כתבי הקודש שהיו כתובים בכל לשון ניתנו מותר לקרות בהן — דכולי עלמא, רב הונא ורב חסדא, לא פליגי, דמצילין⁽⁴⁾.

מדיית במדי, וכדומה. אבל לכתוב בשפה אחרת, שלא במקום שמדברים בה, אסור. ועוד, שהתירו דוקא במקום שלא יודעים לשון הקדש, ובאופן שאסור לכתוב, אין מצילין. ופסק כן המגן אברהם [שלד, יז], והוסיף עוד, שספרים הכתובים בשאר לשון שנמצאים בידי גויים, אין מצילין, כי לגבם אין את ההיתר לכתוב משום עת לעשות לה'.

והרמב"ן [במלחמות] תירץ, שגם אם הותר לכתוב תרגום אונקלוס ויונתן בן עוזיאל. אבל לתרגם לשפות אחרות אסור אפילו בזמן הזה. ותמהו עליו הריטב"א והר"ן, למה יאסר לתרגם לשאר לשונות, והרי רבי סעדיה גאון כתב ספרו בלשון ערבי? וכל שיש בו צורך ללימוד, מותר לכתוב בכל לשון משום "עת לעשות לה'?"

ותירץ החזון איש [ס, יג] כי מה שהותר לכתוב ספרים בכל לשון נאמר דוקא על תורה שבעל פה, כספרו של רבי סעדיה גאון. אבל

מבואר בשו"ע [שם, יט] שדין הצלה ממים ומפולת הוא כמו בדליקה [וראה להלן קטז א]. והיינו, שחששו לכל איסורי שבת, ולא דוקא לכיבוי.

4. כתבו התוספות והרא"ש, שבזמן הזה, שמותר לכתוב כתבי הקדש בלי דיני ספר, ובכל לשון, וניתנו לקרות בהן משום "עת לעשות לה' הפרו תורתך" כמבואר בגמרא גיטין [ס א], מצילין כתבי הקדש לכולי עלמא, גם את הכתובים בכל לשון.

והרי"ף והרמב"ם [שבת כג, כו] פסקו כרב הונא שאין מצילין. והקשה בעל המאור, הרי ניתנו לקרות בהן בזמן הזה, ומבואר בגמרא שאם ניתנו לקרות בהן מודה רב הונא שמצילין? והביא הר"ן שתי שיטות ליישב, שיש אופנים שאסור לכתוב גם בזמן הזה.

הראב"ד תירץ, שההיתר בזמן הזה לכתוב בכל לשון הוא דוקא הכותב במדינה כלשונה,